

Nr 24.

Av herr **Röing**, om upphävande av tullen å smör.

Bland andra tullsatser å livsmedel, som infördes vid 1888 års riksdag, var en sådan å »smör, även konstgjort», av 20 öre för 1 kg.

Skälen för smörtullens införande.

De skäl, som av bevillningsutskottet åberopades till förmån för denna skyddstull, voro två.

Det ena var hämtat från bevillningsutskottet vid 1887 års förra riksdag. Efter att till en början ha anmärkt, att då exporten av smör vida överstege importen därav, tull å smör visserligen kunde synas överflödig, fortsatte utskottet: »Men mejerihanteringen — — synes givet komma att lida ett högst väsentligt avbräck genom tävlan med det i vissa hänseenden användbara och i alla händelser billigare konstgjorda smöret, varav årligen produceras allt större kvantiteter. Om det än låter sig göra att skilja konstgjort smör från naturligt, är dock svårigheten därvid sådan, att man ej vid våra flesta tullplatser kan påräkna tillräcklig insikt däri. Det är av denna anledning utskottet anser sig böra föreslå tull även å naturligt smör».

Det andra skälet var nytt för året. »Såsom ett ytterligare skäl att lägga tull å smör», hette det, »kan angivas, att en stor del av det smör, som här tillverkas, är sekunda vara och således konkurrerar med det finska smöret. Kan importen av finskt smör genom en tull minskas, måste sådant alltid bliva till gagn för avsättningen av svenskt sekunda smör, vilket då vinner en större marknad. Enär de mindre jordbrukarne i allmänhet icke kunna tillverka prima smör, skulle följaktligen en tull å smör närmast komma dem till godo.»

Smörtullen ur tullteknisk synpunkt.

Av dessa skäl har det förra på det kraftigaste sätt underkänts av den senaste tulltaxekommittén. I sitt år 1909 avgivna betänkande, sid. 370 f., uttalade nämligen denna, utan meningsskiljaktighet trots sin ut-

präglat protektionistiska sammansättning, just med syftning på de av 1888 års bevillningsutskott anförda motiven:

»Den sålunda befarade konkurrensen emellan mejerihanteringen och margarintillverkningen har emellertid, enligt vad erfarenheten givit vid handen, visat sig icke lända till förfång för vår smörproduktion, och för närvarande torde nämnda näringsgrenar hava förvärvat sig så pass skilda avsättningsområden, att, även om priset å margarin genom en reduktion av tullsatsen för denna vara komme att något sjunka, detta icke skulle inverka hinderligt för avsättningen av smör. Ej heller tulltekniska skäl beröva bibehållande av likställigheten mellan dessa båda varuslag.»

Den av tulltaxekommittén uttalade meningen godkändes som bekant av 1910 års riksdag, som sänkte tullen å konstgjort smör under den för naturligt gällande.

Beträffande värdet av 1888 års bevillningsutskotts senare skäl skall jag nedan därtill återkomma. Dessförinnan torde böra lämnas följande översikt över

Sveriges export och import av natursmör 1885—1914.

År.	Export.	Import.
1885	11,452,856	2,844,599
1886	12,065,678	2,852,256
1887	13,700,929	2,918,865
1888	14,809,491	2,371,353
1889	14,703,701	1,708,175
1890	15,043,336	1,766,454
1891	16,629,759	1,134,370
1892	17,129,581	833,586
1893	20,043,492	785,371
1894	22,259,889	785,008
1895	24,061,147	713,693
1896	24,781,335	854,523
1897	23,662,101	770,433
1898	23,057,061	444,401
1899	20,638,342	483,730
1900	19,162,783	497,450
1901	18,759,029	753,978
1902	20,054,909	521,159
1903	20,070,913	417,232

År.	Export.	Import.
1904	19,570,095	592,358
1905	18,432,320	413,673
1906	16,199,066	596,981
1907	17,339,618	679,687
1908	18,157,629	125,023
1909	19,215,484	180,758
1910	21,749,956	93,147
1911	22,175,688	155,597
1912	21,236,722	123,885
1913	19,654,318	195,986
1914 (jan.—sept.)	15,118,473	81,810

Smörtullens verkan på den svenska smörhandeln.

Siffermässigt utmärkte sig också de närmaste åren efter tullens införande (1888—1890) av stark nedgång i importen av smör med samtidig hämning av ökningen i exporten.

Förklaringen härtill gavs av d:r *Carl Herslow* i debatten i andra kammaren den 7 mars 1891. Han yttrade:

»Orsaken till avbrottet i utvecklingen ligger i dagen. Först och främst gick förut nästan hela den finska smörexporten över Sverige; de bästa märkena omförpackades hos oss och sändes ut över Göteborg till England. Sverige förtjänade därpå dels transitofrakt och dels handelsvinst. Det är denna vinst, som Danmark förr tog på vår svenska smörexport och ännu har kvar till betydlig del, varöver man ju också här beklagar sig. Samma slags mellanhand, Danmark fordom var för oss i detta avseende, blevo vi något senare för finnarne, men så kom tullen, och Danmark, som för sina affärsintressen har en väktare, som är en af de mest påpasslige i nordens, satte genast in båtar, som förde det finska smöret direkt till England. Men det är givet, att om vi hållit vägen öppen, skulle en god del av det finska smöret passerat genom vårt land, och vår smör-export skulle ökats dels därigenom att vi kunnat exportera mera eget prima smör och själva konsumerat finsk vara, som nu blivit utestängd genom tullen, dels därigenom att det bästa finska smöret kunnat alltjämt här packas och härifrån sändas ut. Därpå skulle vi förtjänat icke så litet. Genom att spärra oss mot Finland hava vi gjort en ekonomisk dumhet, låtom oss icke tvista därom. Anse vi icke oss själva kompetenta att fälla

ett omdöme i detta fall, så må man resa över till Köpenhamn och höra danskarnes omdöme om den svenska smörtullspolitiken.»

Utan tvivel hade andrakammarreservanterna mot bevillningsutskottets avstyrkande år 1891 av då väckta motioner om smörtullens upphävande, nämligen hrr Carl Herslow, A. Andersson i Intagan, Arhusiander, Collander, Fredholm, G. Jansson i Krakerud, J. Johansson i Noraskog, O. B. Olsson i Maglehult, S. M. Olsson i Sörnäs och N. Persson i Vadensjö, fullt fog för sitt påstående, att vid då befintliga betydande export det inhemska priset å smör uteslutande bestämdes af den utländska marknaden. »Det smör», fortsatte reservanterna, »över vars starka införsel man från skyddsvänligt håll före 1888 hördes klaga och som man genom den då åsatta tullen avsåg att utestänga, utgjordes huvudsakligen av Finlands smörtillverkning, som då mest gick till Sverige. Detta smörs finaste märken utskeppades i förening med svenskt smör från svensk hamn till England, och Sverige förtjänade därpå transitofrakt och handelsvinst; de lägre märkena ingingo i den svenska konsumtionen och ökade därigenom den kvantitet vida dyrbarare eget smör vi kunde sälja till utlandet. Efter tullens införande har det finska smöret funnit vägen direkt till den engelska marknaden, där det nu i stället uppträder såsom konkurrent till vår svenska vara, under det den svenska smörexporten efter denna tid stått stilla, oaktat vår mejerirörelses utveckling alltjämt fortgått. Med sådana förhållanden för ögonen kunna vi ej betrakta införandet av smörtullen annorlunda än som ett betänkligt missgrepp i den nationella hushållningen.»

Säkert hade såväl d:r Herslow som reservanterna rätt i, att smörtullen såväl förstört den uppblomstrande svenska mellanhandeln med finskt mejerismör som framkallat ett stillestånd i exporten af svenskt mejerismör.

Det finnes ej heller någon anledning att antaga, att reservanterna i bevillningsutskottet 1892, då motion om tullens borttagande å nyo väckts, icke hade fullt skäl för sitt påstående, att det tullskydd, man velat bereda åt de små jordbrukarne för deras tillverkning af sämre och billigare smörsorter, i verkligheten länt dem mera till skada än till gagn därigenom, att den likaledes tullskyddade, men billigare tillverkningen av konstgjort smör eller margarin i hög grad konkurrerade med det så kallade sekundasmöret. I hägn av denna tull å »smör, även konstgjort» uppblomstrade nämligen den inhemska margarintillverkningen, och trots allt motstånd vunno dess produkter snart ett helt annat förtroende än det tidigare förhånade importmargarinet.

Smörtullens gynnsamma inverkan på Finlands mejerihantering och på Danmarks smörexport.

På Finlands sekunda smör fick åter den svenska smörtullen en synnerligen effektiv verkan. Genom svårigheten att som tidigare för detta vinna avsättning i Sverige föranleddes man i Finland att övergå till rationellare tillverkningsmetoder. Redan i Köpenhamns Groserer-Societets årsberättelse för 1898 klagades över den förvånande bristen på sekunda finländska kvaliteter: »Finland levererar mindre och mindre av detta slag». Även detta år förbrukades dock i Danmark bortåt 5 millioner kg. utländskt, huvudsakligen finskt smör, företrädesvis i bagerierna, vilket möjliggjorde en i motsvarande mån större export av det högt betalda danska mejerismöret. Det är lätt att inse, vilken betydande nationalekonomisk vinst, som Danmark på detta sätt ernådde. Smörtullen avstängde Sverige från en liknande möjlighet. I stället för att ökas började Sveriges smörexport från och med 1897 — det begynnande starka industriella uppsvingets år — att minskas, under det att Danmarks skred från rekordsiffra till rekordsiffra.

Smörtullens skadliga verkan på Sveriges mejerihantering.

Medan helt naturligt priset på exportsmöret ej påverkades av tullen, gjorde sig nämligen denna gällande för sekunda vara. Skyddstullen hade till följd, att prisskillnaden mellan prima och sekunda smör å den inhemska marknaden blev 20 öre — tullsatsens belopp — mindre pr kg. än den med naturlig prisbildning skulle blivit. Med andra ord: premien för tillverkning av smör av prima kvalitet blev 20 öre mindre; förlusten vid tillverkning av sekunda kvalitet likaledes 20 öre mindre. Den ekonomiska eggelsen att tillverka bästa möjliga kvalitet förringades följaktligen väsentligt genom tullen, och dess verkan blev sålunda icke blott eller ens i främsta rummet den avsedda: att skydda den sekunda smörtillverkningen å orter, där *endast* sekunda smör kunde tillverkas, utan även att avhålla från övergång till rationell mejerihantering å orter, där den nog var möjlig, men där man tack vare det sekunda smörets premiering saknade tillräckligt stark ekonomisk anledning därtill. Icke nog härmed. Exportörer, mejerikonsulenter, smörprovningar — alla, som hade intresse av en högt upptriven kvalitet — miste genom tullskyddet för det sekunda smöret kontrollen över mejerierna liksom dessa i sin ordning över mjölkproducenterna. Mejerier, vilkas tillverkningar av exportörerna och vid smör-

provningarna dömdes underhaltiga, funno tack vare tullen lätt och utan avsevärd förlust, om ens med någon alls, avsättning på den inhemska marknaden med dess artificiellt uppdrivna sekundakvalitetspris. Och mjölkproducenter, vilka icke ville ställa sig till efterrättelse de krav mejerierna för att kunna tillverka förstklassigt smör måste ställa på utfodring, renlighet vid mjölkningen etc., kunde på samma sätt utan vidare ekonomiskt obehag övergå till hemproduktion, helst denna även underlättades genom de prisbilliga, mekaniska skumningsapparater, vilka tekniken ungefär samtidigt började ställa till förfogande.

Redan den 1901 offentliggjorda mejeristatistiken ådagalade, hurusom i vissa delar av vårt land mejerihanteringen befann sig i tillbakagång. Endast ett par år senare framträdde nedgång i det svenska mejerismörets kvalitet med sådan styrka, att det svenska exportsmöret på den engelska marknaden började noteras i särskild klass, 3—5 sh. lägre än prima danskt, varmed det tidigare stått i paritet. Härtill bidrogo visserligen flera omständigheter, men en på föranledande av svenska smörprovningsanstalternas förvaltningsutskott på hösten år 1905 av smörexportörerna tillsatt kommitté tvekade icke att framhålla avskaffandet av smörtullen som »en av de allra viktigaste förutsättningarna för höjandet såväl av den svenska mejerihanteringen över huvud som särskilt av den svenska smörexporten».

År 1906 hade den svenska smörexporten nedgått till 16,2 miljoner kg. eller närmare en halv miljon kg. lägre än år 1891, medan den danska stigit — bortsett från transitohandeln — till icke mindre än 80 miljoner kg. mot blott 33,6 miljoner kg. sistnämnda år, då Groserer-Societetet egendomligt nog ansåg den danska smörproduktionen ha passerat sin höjdpunkt.

Danmarks fördel av importen av ryskt smör.

Under tiden hade den danska smörhandeln funnit en ny artikel att draga vinst av: *sibiriskt* smör. I förhållande till 1899 visade den totala danska smörexporten år 1900 en ökning med cirka 5 miljoner kg. »Denna stegring i exporten», heter det i Groserer-Societetets årsberättelse, »beror så att säga uteslutande på transitohandeln över Köpenhamn med utländskt smör. För det första omlastades 1,22 miljoner kg. mera till utlandet än året förut, men dessutom — vad som alltså var det väsentligaste — omfattade den egentliga köpenhamnska transitoaffären i utländskt smör $3 \frac{3}{8}$

miljoner kg. mer än året förut. För denna ökning i landets transitohandel har man att tacka huvudstadens växande mellanhandel med ryskt, det vill säga sibiriskt smör (den finska tillförseln har nämligen minskats). Totalimporten av ryskt smör till Köpenhamn var år 1900 nära 12 $\frac{1}{2}$ miljoner kg. eller 4 $\frac{1}{2}$ à 5 miljoner kg. större än året förut. Härav utfördes den övervägande delen, nämligen av ökningen 3 à 3 $\frac{1}{2}$ miljoner kg. Den nya sibiriska järnvägen har möjliggjort denna affär, som till stor del är baserad på samverkan mellan dansk företagsamhet i det fjärran Asien — flera av mejeristerna äro danskar, smörfärg, smörsalt, smörfjärdingar likaledes ofta danska — och dansk driftighet i landets huvudstad. — — Det sibiriska smöret är mejerismör av god sekunda kvalitet och hållbart. Då det därjämte kan säljas jämförelsevis billigt, är det icke att undra på, att det mångenstädes i England på senare tiden blivit en modesak att efterfråga ryskt smör, när det gäller att komplettera de fina danska kvaliteterna med en sekunda kvalitet.»

År 1901 växte den danska smörexporten ytterligare till över 85 mill. kg. »Som allmänt bekant», heter det härom, »beror denna ökning av landets transitohandel på huvudstadens växande affärer i *sibiriskt* smör. Inalles inkom år 1901 av ryskt smör 15,2 mill. kg. och av dessa kom den övervägande delen från Sibirien, i det att tillförseln av finskt smör blev en hel del mindre. Av de ifrågavarande 15,2 mill. kg. antages det, att 3,6 exporterats till Tyskland, resten har dels gått till England, dels till landets egen smörkonsumtion, — och den sistnämnda delen har säkerligen icke varit den minsta. Smörets kvalitet förbättras alljämt, och det råder god efterfrågan efter det både här och i England, där det till och med i London blivit en ren modesak på grund av sitt i förhållande till kvaliteten rimliga pris.»

Ytterligare utdrag ur de danska handelsberättelserna torde vara överflödiga. De anförda lära vara tillräckliga för att ådagalägga, vilken stor betydelse transitoaffärerna i sibiriskt och finländskt smör haft och hava icke blott för utvecklingen av den danska smörhandeln i allmänhet och den danska smörexporten i synnerhet, utan även för framgången av dansk handel och företagsamhet i vår stora östra nabostat över huvud. Den danska transitosmörhandeln föranledde danska mejerister att i stort antal begiva sig till Ryssland för att där anlägga eller sättas i spetsen för mejerier, för dessa mejerier anskaffades danska mejerimaskiner och danska mejeriförnödenheter, och varje sådant mejeri blev tillika en agentur för i Danmark använda lantbruksredskap och lantbruksmaskiner över huvud.

Den svenska lantsmörstillverkningen och växtsmöret.

Den övergång från mejeri- till hemmatillverkning av svenskt smör, som utmärkte åren kring sekelskiftet, har lyckligtvis sedan dess hejdats. Av avgörande betydelse härvidlag har blivit förändret i marknaden av det på en gång synnerligen billiga och välsmakande växtmargarinet, som från och med år 1909 slog igenom på surrogatmarknaden och framkallade en nedgång i efterfrågan av sekunda-smör, som med ens gjorde slut på den dittills om ock i ringa skala fortsatta importen därav och inom kort även här i Sverige framtvang återinförandet av smörtillverkningsmetoder, med vilka en vara kunde framställas, som lämpade sig för export. Det s. k. lantsmörets marknad är sedan dess inskränkt dels till det i försvinnande stadda antal hushåll, i vilka man ännu icke kommit till insikt om växtmargarinets företräden, dels till vissa slag av matlagning, för vilka växtmargarinet ej lämpar sig, dels slutligen till bagerierna. Tillverkningen av lantsmör bedrives numera i mycket inskränkt omfattning, då den fränsett tider med den närvarandes exceptionella prisläge icke är lönande.

I detta hänseende må erinras om statskonsulenten för mejerihanteringen Liljhagens den 30 oktober 1911 avgivna yttrande (se »Det svenska jordbrukets inrikes avsättningsförhållanden». På offentligt uppdrag verkställd utredning av *Nils Wohlin*, sid. 219), enligt vilket omsättningen av sådant smör ej är av det omfång, att partiaffär här kan ordnas, i det det för grossisten icke lönar sig att hålla uppköpare eller sälja smör i parti för minutförsäljning. Följden är, att lantsmöret säljes på närmaste torg och i vanliga fall betingar sig ett mycket lågt pris, samtidigt som det finnes plattor i vårt land, där det nästan är omöjligt att vissa årstider få köpa smör, och det smör, som händelsevis salubjudes, betingar oskäligt högt pris. En utjämning härutinnan skulle, tilläggas det, vara önskligt.

En sådan utjämning lär emellertid icke kunna åstadkommas, med mindre genom import tillräckligt material beredes, för att partihandel därmed skall vara förenad med uträkning. En ökning i den inhemska lantsmörstillverkningen kan nämligen desto mindre anses önskvärd, som våra mejeriauktoriteter torde vara eniga därom, att ost- och icke smörtillverkning är att ur ekonomisk synpunkt föredraga å sådana orter, som på grund av avskilt läge, gles bebyggdhet och därav följande långa mjölktransporter icke ägnar sig för uppkomsten av smörmejerier.

Sammanfattning.

Av det anförda torde framgå:

att det egentliga lantsmöret icke vare sig åtnjutit eller åtnjuter det skydd av smörtullen, som med denna avsetts, då detsammes effektive konkurrent är att söka i margarinet, särskilt i det under senare år allt större utbredning vinnande växtsmöret;

att tillverkningen av sekunda mejerismör däremot uppmuntrats genom smörtullen till förfång för vår export;

att smörtullen till Danmarks fördel hindrat uppkomsten av en ur olika nationalekonomiska synpunkter synnerligen betydelsefull transitohandel med ryskt (finländskt och sibiriskt) smör; samt

att smörtullen följaktligen länt och länder till skada för vår mejerihantering, vår smörhandel och vår handel i det hela utan att bereda småbruket ens en i någon mån däremot svarande nytta.

Angelägenheten av smörtullens avskaffande just nu.

Det synes under dessa förhållanden självklart, att nämnda tull bör avskaffas. Och det är så mycket angelägnare, att detta sker utan dröjsmål, som *dels* minutpriset på exportsmör för närvarande uppnått en sådan höjd (3 kr. pr kg.), att det för konsumenterna vore önskvärt att erhålla tillgång till ett billigare importsmör, *dels* en stor del av det ryska smöret tidigare haft marknad i Tyskland, men på grund av kriget kan väntas bli hänvisat till Västeuropa, vadan utsikterna till uppkomsten av en svensk transitohandel med smör nu ligga gynnsammare än annars.

Livsmedelskommissionernas framställningar.

I konsumenternas intresse ha också ett flertal av de i orterna tillsatta livsmedelskommissionerna sistlidne höst hos statens livsmedelskommission gjort framställning om utverkan av smörtullens borttagande. Den av Göteborgs stadsfullmäktige tillsatta livsmedelskommissionen anförde i sin den 21 oktober 1914 avlätna skrivelse i ärendet som skäl för denna framställning följande:

»Mejerismör betingar för närvarande i detaljhandeln härstädes ett pris av 2,75 à 2,80 kr. pr kg. Detta pris är visserligen icke högre än vad vid ett och annat tidigare tillfälle förekommit. Men i motsats till vad förut i dylika fall varit händelsen synes detta prisläge arta sig att under längre

tid fortbestå, ja, visar till och med tendens att ytterligare stiga. På de mindre bemedlades hushållning inverkar detta desto mera, som tillförseln av s. k. bondsmör dels till följd av den starka ökningen av andelsmejeriernas antal under de senaste åren, dels till följd av den i västra Sverige synnerligen klena foderskörden i förening med ovanligt höga priser på kraftfoderämnen vida understiger behovet, varför priserna å detta nära följt mejerismörets i spåren, utan att efterfrågan därå kunnat till fullo täckas. Till och med bagerierna, vilka i stor utsträckning äro hänvisade att använda natursmör utan att kunna övergå till det billigare konstsmöret, vilket dock även det på grund av bristande tillförsel av råmaterialier stigit i pris, ha därför nödgats att delvis fylla sina behov med det dyra mejerismöret, vilket verkat prisfördyrande även på brödsorter, som tillhöra de bredare lagrens konsumtion. Och även den kroppsarbetande befolkningen, vilken för vissa ändamål såsom beredning av smörgåsar för medförande till arbetsplatserna med skäl föredrager natursmör, om också sekunda, framför konstsmör, har tvungits att belasta sin budget med inköp av mejerismör till de nämnda höga priserna. Beredningen har därför kommit till den övertygelsen, att åtgärder borde vidtagas för underlättande av tillförseln av de sekunda smörorter, på vilka brist sålunda gjort sig kännbar, och trott sig finna medel härtill i borttagande av tullsatsen å smör jämte utverkande av undantag från i Ryssland gällande förbud mot export av smör till Sverige, i den mån smöret vore avsett för konsumtion inom riket. Att — såsom beredningen är övertygad om — starka nationalekonomiska skäl tala för de sålunda ifrågasatta åtgärderna, bör vara en ytterligare anledning till deras ofördröjligen vidtagande. I detta hänseende skall beredningen inskränka sig att framhålla, att exporten till England av mejerismör för varje vecka visar nedgång på grund av den ökade inhemska konsumtion av dylikt smör, vilken blir en följd av den bristande tillförseln av sekunda smörkvaliteter, sådana från Finland och Sibirien borde kunna hitförskaffas.»

Smörexportörernas skrivelse till Kungl. Maj:t.

Å handelsvägnar hade samtidigt Göteborgs smörexportörer gjort framställning till Kungl. Maj:t i samma riktning. I sin skrivelse, som avläts i oktober 1914, framhålla de, hurusom smörtullen förhindrar, att billigare smör införes, som kunde användas till bakning och kokning, och sålunda förhindrar, att det bättre, dyrare exportsmöret i större utsträckning exporteras till fördel för vår handelsbalans. De erinra vidare, att tullen verkar i riktning att nedsätta skicklighet och omsorg i smör-

tillverkningen inom landet, i det den förhindrar all utländsk konkurrens. Och de understryka slutligen, att den omöjliggör, att svenska exportörer liksom danska kunna göra affärer med Tyskland och England i finskt och ryskt smör, varigenom även svenska järnvägar och rederier skulle kunna tillföras frakter. De fortsätta därefter:

»Smörtullen är sålunda redan under normala förhållanden av en för vårt näringsliv skadlig inverkan. Dessa tullens verkningar hava emellertid än tydligare framträtt under nu pågående krig.

Tullen förhindrar nämligen en handel med finskt och ryskt smör, vartill förhållandena nu öppnat stora möjligheter. Stora massor smör finnas nu lagrade i Ryssland och Finland, och givet är att en förmedling genom svenska smörexportörer av handeln med detta smör på England skulle lända till båtnad för vår handelsbalans med detta land liksom för vår fraktfart. Att en förbättring av handelsbalansen med England är av behovet påkallad framgår därav att kursen på engelska pund nu är kronor 18: 95 och att nödvändighetsvaror ej hit kunna från England inköpas i brist på engelska valutor.

Som situationen nu är tenderar emellertid smörexporten att minskas på den grund, att den inrikes konsumtionen till följd av minskad margarin-fabrikation ökas. De svenska margarinfabrikerna äro nämligen i stor brist på råämnen, så att tillgången på margarin är särdeles begränsad, vilket har till följd att konsumtionen blir mera hänvisad till smör, med nämnda påföljd av exportens inskränkande och antagligen även prisstegring.

Genom ett borttagande av smörtullen skulle vår egen export av smör kunna ökas och en billigare vara komma till användning av de mindre bemedlade och till mångahanda ändamål, där det dyrare svenska smöret är onödigt. Hänsynen till den inrikes konsumtionen, vår handelsbalans och vår fraktfart talar sålunda för ett omedelbart borttagande av smörtullen.

Emellertid äro från lantmannahåll nog åtskilliga invändningar att förutse. Bland annat kommer nog att sägas, att en fri import skulle sänka priset på det svenska smöret samt att, om ryskt eller finskt smör exporterades över Sverige, detta, varav en del är underlägset det svenska, möjligen genom skeppning över Sverige skulle av de engelska köparne sammanblandas med det svenska smöret, vilket skulle verka nedsättande på de engelska köparnes omdöme om allt svenskt smör.

Vad den första invändningen beträffar kan den bemötas därmed, att priset på svenskt smör även inom Sverige är nedåt helt och hållet beroende på marknaden i England, så att priset i regel icke blir lägre än

vad för smöret kan erhållas i England. Den senare invändningen, att exporten av finskt och ryskt smör över Sverige kunde verka skadligt på engelska köparens uppfattning om det svenska smörets kvalitet, torde icke vara hållbar. De bättre kvaliteterna svenskt smör äro som bekant försedda med exportmärke, varför någon sammanblandning ej bör befaras. Vad de lägre kvaliteterna beträffar kan finskt och ryskt smör anses fullt jämförligt med det omärkta svenska.

Önskar man emellertid fullständigt trygga sig mot en dylik förblandning, kan vid förordnandet om tullens borttagande stadgas, att allt emballaget till smör, som till detta land importeras, skulle vid införseln förses med inbränd stämpel, utvisande smörets ursprung, såvida det icke redan hade dylik ursprungsbeteckning.

Export av finskt och ryskt smör har sedan årtionden tillbaka försiggått över Danmark till England, till stor förtjänst för de danska exportörerna, utan att prisen på danskt smör nedgått, vare sig i Danmark eller England, och utan att det danska smörets anseende rubbats.»

Smörtullens statsfinansiella betydelse.

Då smörtullen på senare år tillfört staten en ren obetydlighet i inkomst, saknar dess avskaffande statsfinansiell betydelse.

På grund av vad jag sålunda anfört får jag hemställa,

att riksdagen ville besluta borttaga tullen å »smör:
naturligt» (nr 138 i tulltaxan).

Stockholm den 23 januari 1915.

Erik Röing.
